

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3065/2018. (II. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.217/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi személy és az indítványozó magánszemély (a továbbiakban: indítványozók) jogi képviselőjük (dr. Nagy Tibor ügyvéd, 4025 Debrecen, Mácsai Sándor utca 9., I/6.) útján, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének „c) pontja” (helyesen: d) pontja) és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I. 21.217/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőkben foglalható össze. Az indítványozó jogi személy az indítványozó magánszemély haszonélvezeti jogával terhelt tulajdonosa K. külterületén egy – az ingatlan-nyilvántartás adatai szerint – „közforgalom elől el nem zárt” magánútnak. Az út szilárd burkolattal van ellátva, azt további 5 cm vastag aszfaltréteg borítja. A jogi személy indítványozó 2008-ban az útra „Mindkét irányból behajtani tilos” és az azt kiegészítő táblaként „Magánút K. Tanya Kft.” feliratot helyezett el. A felperes kérelmére a Nemzeti Közlekedési Hatóság illetékes szerve kötelezte jogi személy indítványozót, mint az út tulajdonosát, hogy a magánutat közforgalom elől el nem zárt magánútként üzemeltesse, az azon való közlekedést bárki számára igénybe vehető módon biztosítsa, a kihelyezett jelzőtáblákat távolítsa el. Ezt követően a jogi személy indítványozó 2009. májusában a perbeli út mindkét oldalán 3,5 t feliratú, súlykorlátozózt elrendelő közlekedési táblát helyezett el, „Kivéve K. Tanya Kft.” kiegészítő felirattal.
- [3] 3. A felperes gazdálkodó szervezet keresetében annak megállapítását kérte, hogy az indítványozó az engedély nélkül kihelyezett súlykorlátozó táblát távolítsa el, és a bíróság tiltsa el indítványozót minden olyan további magatartástól, ami a közforgalom elől el nem zárt magánút használatának indokolatlan korlátozását vagy elzárását eredményezné. Az elsőfokú bíróság a keresetben foglaltaknak helyt adott. Elfogadta az igazságügyi szakértő megállapítását, amely szerint az út teherbíró képessége jelenleg is fennáll, a tapasztalható állagromlás oka az, hogy a jogi személy indítványozó a karbantartási, fenntartási munkákat kötelezettsége ellenére legalább tíz éve nem végzi el, ennek ellenére az útpálya szerkezete és teherbíró képessége megfelelő. A jogi személy indítványozó megbízásából eljáró magánszakértő véleménye szerint a súlykorlátozó tábla kihelyezése az út további állagromlásának megakadályozása céljából indokolt, nem pedig azért, mert az út nem bírná el a 3,5 tonna súly feletti járművek forgalmát, azt tehát nem az út jelenlegi műszaki állapota teszi szükségessé.
- [4] 4. A másodfokú bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárást követően az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. Indokolása szerint jogi személy indítványozónak, mint a közút kezelőjének törvényi kötelezettsége az úton karbantartási, útkezelői munkák végzése. Rámutatott arra, hogy az út kezelőjének joga nem terjed ki arra, hogy az állagmegóvási munkákat elhanyagolva az út állagának teljes tönkretételével érje el azt a célját, hogy a per tárgyát képező utat a közforgalom alól kivonja. A bíróság utalt arra, hogy a közforgalom elől el nem zárt magánút jogi státusza a közúttal azonos, a közút használójának pedig az út használatához való jogi érdekét nem kell igazolnia. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az indítványozók nem tudták bizonyítani, hogy a súlykorlátozó tábla kihelyezésére az állagromlás megakadályozása érdekében volt szükség, és ez volt a legalkalmasabb és legcélszerűbb módja az állagmegóvásnak, így az indítványozók engedély nélkül, joggal való visszaélést tanúsítva helyeztek ki súlykorlátozó táblát, megfelelő indok hiányában.
- [5] 5. A jogerős ítélet ellen az indítványozók felülvizsgálati kérelemmel éltek, az eljárás eredményeként a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítélete indokolásában rámutatott, hogy a másodfokú bíró-

ság – az indítványozók állításával szemben – mind az igazságügyi szakértő, mind pedig az indítványozók által felkért magánszakértőt meghallgatta, az egymásnak részben ellentmondó szakértői vélemények közötti ellentmondást feloldotta. Ezzel kapcsolatosan a Kúria hangsúlyozta, hogy mindkét szakértő egybehangzóan úgy foglalt állást, hogy a perbeli út jelenlegi műszaki állapota a 3,5 tonna súlyt meghaladó járművek közlekedését nem teszi lehetetlenné, és az út teherbíró képessége megfelelő. A magánszakértő nem az út jelenlegi állapota miatt tartotta műszakilag szükségesnek a súlykorlátozó tábla elhelyezését, álláspontja szerint azt az út állapotrosszabbodásának a megakadályozása teszi indokolttá. Következésképpen – állapította meg a Kúria – az út jelenlegi állapota alapján műszakilag nem szükségszerű a perbeli korlátozó intézkedés megtétele, ez a megelőzést, az út további állagromlásának megakadályozását szolgálja. A vonatkozó jogszabály szerint a közút kezelője csak kellően indokolt mértékű korlátozást vezethet be az út használatával kapcsolatosan, az adott esetben azonban a jogi személy indítványozó intézkedése nem felelt meg a szükségesség-arányosság követelményének.

- [6] Szintén a vonatkozó szabályok alapján, amennyiben kisebb szakaszokon a burkolat kijavítása szükséges, az út kezelője figyelmeztető, továbbá sebességkorlátozást előíró jelzőtáblákat helyezhet el a burkolat kijavításának a megkezdéséig. A Kúria szerint „e körben nem hagyható figyelmen kívül”, hogy a felperes több ízben maga is felajánlotta a burkolatjavítás költségeihez való hozzájárulását, amelyet a jogi személy indítványozó elutasított. A szabály kimondja azt is, hogy a közút kezelője köteles gondoskodni arról, hogy a közút a biztonságos közlekedésre alkalmas legyen. A jogi személy indítványozó ennek a kötelezettségének nem tett eleget, ennek elmulasztása miatt következett be állagromlás az úton.
- [7] Az igazságügyi szakértő szakvéleményében foglaltak szerint a néhol repedezett és kis mértékben süllyedt burkolat javítása esetén elég lehet a forgalomra veszélyes kátyú elkerítése, vagy az „egyenetlen úttest” tábla, esetleg sebességkorlátozó tábla kihelyezése, tehát az út kezelője a közlekedést az úton nem korlátozhatja úgy, hogy a közlekedést indokolatlanul hosszú ideig akadályozza, és az úton való közlekedést sem szüntetheti meg – állapította meg a Kúria. Tekintettel arra – mutatott rá a kúriai ítélet –, hogy a perbeli út egy közforgalom elől el nem zárt magánút, azaz azt bárki igénybe veheti, ezért önmagában az a tény, hogy az indítványozók eltiltották felperest a perbeli út használatától, megvalósítja a felperes érdeksérelmét, figyelemmel arra is, hogy a települési önkormányzat rendelete szerint a perbeli út ún. kiemelt külterületi kiszolgáló út, mivel a mezőgazdasági műveléshez szükséges külterületek megközelítése ezen az úton keresztül történik. A felperes pedig Komád külterületén 1300 ha mezőgazdasági területen gazdálkodik.
- [8] A fentiek alapján a Kúria megállapította, hogy az indítványozók forgalomkorlátozó rendelkezése nem felel meg a szükségesség-arányosság követelményének, a felperest ért érdeksérelem és az indítványozók visszaélészerű joggyakorlása megállapítható, az előírt fenntartási és karbantartási kötelezettség hosszú időn át történő elmulasztása miatt az úton a további állagromlás megakadályozása céljából alkalmazott forgalomkorlátozási intézkedés nem volt jogosult.
- [9] 3. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat a Kúria ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Indítványukban az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének és XV. cikkének a sérelmét állították. Az indítványozók előjáróban előadják, hogy a per tárgyát képező út „saját használatú út”, soha nem volt átmenő forgalom számára megnyitva, azt a folyamatban volt per felperese 2008-ban kezdte el használni, aminek eredményeként – a folyamatos, fokozott igénybevétel miatt – az út jelentősen károsodott, annak állaga folyamatosan romlik, ami az indítványozóknak nagymértékű kárt okoz. Álláspontjuk szerint nem helytálló a kúriai ítélet azon érvelése, miszerint a perbeli út egy mezőgazdasági műveléshez szükséges, külterületi kiszolgáló út, amelynek az a funkciója, hogy a környező földterületek megközelíthetők legyenek, megjegyzi továbbá, hogy a peres eljárás felperesének nincs mezőgazdasági területe az út közelében. A támadott ítélet véleményük szerint azért ellentétes a tulajdonhoz való joggal, mert az korlátozza a zavartalan birtoklás és használat jogát, figyelmen kívül hagyja a tulajdonosi autonómiát, mivel bármiféle ellentételezés nélkül meg kell nyitni a magántulajdonban lévő ingatlanhoz vezető magánút használatát, ami jelentős károsodást okoz az út burkolatában, és amely károkat a tulajdonosnak, mint a közút kezelőjének kell viselnie, illetve az utat neki kell folyamatosan karban tartania. Az ügyekben eljáró bíróságok – bár az indítványozók szerint kellett volna – nem vizsgálták a tulajdonhoz való jog korlátozhatóságának kérdését, és a szükségesség-arányosság tesztjét sem végezték el. Az ítélet nézetük szerint sérti a törvény előtti egyenlőség követelményét is, mert olyan eredményre vezetett, hogy míg az országos közutak kezelője az állagvéde-

lem és a későbbi károsodás megelőzése érdekében alkalmazhat súlykorlátozást, addig az indítványozók ettől a lehetőségtől „teljes mértékben esznek”.

- [10] Az indítványozók a tulajdonhoz való joguk sérelme kapcsán előadják, hogy az általuk hivatkozott jogszabályok egyértelműen igazolják, hogy ők az út kezelői, akik nem csak jogosultak, de kötelesek is súlykorlátozás bevezetésére és ezen intézkedés nem elhanyagolható eleme az alternatív utak megléte felperes számára. Álláspontjuk szerint az eljáró bíróságoknak vizsgálnia kellett volna azt, hogy felmerült-e olyan közérdek, vagy más alapjog, amely „egyáltalán elméleti szinten” felvetette volna a tulajdonjog részjogosítványainak a korlátozását. A konkrét ügyben nézetük szerint ilyen közérdek nem áll fenn. Az indítványozók kiemelik, hogy szerintük a támadott ítélettel a vonatkozó jogszabályok olyan értelmezése „született meg”, amely megfosztja őket tulajdonuk védelméről, a tulajdonjog védelmének eszközeitől, és rájuk csak kötelezettséget hárít az út kezelésével kapcsolatosan anélkül, hogy a felperesnél bármiféle hátrány vagy kár megállapítható lenne. Meglátásuk szerint a támadott ítélet tévesen minősíti a perbeli utat külterületi kiszolgáló útnak, és ennek indokát sem fejtette ki a bíróság. Ismételten előadják, hogy szerintük a szóban forgó út nem ilyen besorolású, és ez a körülmény végig vitatott volt az ügyben. A bíróság elmulasztotta vizsgálni az út korábbi használatát is, hiszen „a szóban forgó saját használatú út soha nem volt az átmenő forgalom számára megnyitva, ezt csak a felperes kezdte el ilyen célokra használni”.
- [11] Az indítványozók az Alaptörvény I. cikkének általuk állított sérelme kapcsán ismételten megállapítják, hogy e körben jogsérelmük abban áll, hogy a Kúria egyáltalán nem vizsgálta, hogy a tulajdonhoz való jogukkal szemben áll-e fenn bármilyen más alapvető jog vagy alkotmányos érték, amelynek érvényesülése és védelme feltétlenül megkívánná e joguk szükséges és arányos mértékben történő bármilyen korlátozását. Álláspontjuk szerint egyáltalán nincs olyan alkotmányos érték, közérdek vagy más alapjog, amelynek érdekében feltétlenül szükséges lenne a jogi személy indítványozót megillető tulajdonjog korlátozása.
- [12] Az Alaptörvény XV. cikke általuk állított sérelmét abban jelölik meg az indítványozók, hogy miközben a közútkezelőnek megvan a lehetősége súlykorlátozás bevezetésére, a támadott bírói döntés ettől a lehetőségtől a jogi személy indítványozót, mint közforgalom előtt el nem zárt magánút tulajdonosát teljes mértékben elzárja, ami a diszkrimináció tilalmába ütközik.
- [13] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettnek tekinthetők és a rendelkezésükre álló jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették.
- [14] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig felsorolja a határozottság követelményeit az alkotmányjogi panaszok esetében. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. A támadott kúriai ítélettel összefüggésben hivatkozik ugyan az indítvány az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének és XV. cikkének a sérelmére is, erre nézve azonban alkotmányjogilag releváns indokolást nem tartalmaz, érvelése a bírói döntés törvényességi kritikája. Az indítvány e vonatkozásban tehát nem felel meg a határozott kérelem követelményének.
- [15] 4.2. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a panasz befogadására.
- [16] Az indítványozók – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán – állítják a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, mivel véleményük szerint a támadott ítélettel a vonatkozó jogszabályok olyan értelmezése „született meg”, amely megfosztja őket tulajdonuk védelméről és tulajdonjoguk védelmének eszközeitől.
- [17] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is rámutat arra, hogy a testület a bírói ítéleteket kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálhatja felül, szakjogi, törvényességi, tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési, illetve jogértelmezési kérdések megítélésére, felülbírálatára nincsen lehetősége. Gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az erre irányuló indítványok befogadását visszautasítja, a következők miatt: „[a]z Alkotmánybíróság

az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírlati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (IX. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [18] A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem mutatott rá olyan körülményre, amely az Abtv. 29. §-a alapján indokolná annak befogadását és érdemi vizsgálatát. Az indítványban a panaszosok valójában a támadott ítélet törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérték az Alkotmánybíróságtól, amikor a megállapított tényállás helytállóságát, a bíróság jogértelmezését, bizonyíték-értékelését, azaz a bizonyítékokból levont következtetések helyességét vitatják, ezek felülvizsgálatára viszont – a fent írtak szerint – az Alkotmánybíróság eljárásában nincs lehetőség. A Kúria a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján állapította meg az ügy tényállását, a tényállás és az alkalmazandó jogszabályok egybevetésével hozta meg döntését, amelyben álláspontját és annak indokolását részletesen kifejtette. Az pedig, hogy az így meghozott ítélet az indítványozók peresztességét eredményezte, önmagában nem követeli meg az Alkotmánybíróság beavatkozását.
- [19] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az indítvány részben nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában foglalt törvényi feltételeknek, ezért azt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 13.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1699/2017.

